

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ БУДІВЕЛЬ СІЛЬСЬКИХ ШКІЛ

В умовах запровадження в Україні безперервної освіти виникає потреба в удосконаленні принципів формування мережі та будівель навчально-виховних закладів. Особливо актуальним це питання є відносно сільських шкіл. У загальній кількості загальноосвітніх навчальних закладів країни сільські школи складають дві третини (11,3 тис.), в них навчається 1,2 млн. учнів. Структура існуючої шкільної мережі у сільській місцевості, що складається із закладів малої наповнюваності, не відповідає освітнім потребам населення. Це відбувається внаслідок застарілості матеріально - технічної бази шкіл, її невідповідності сучасним соціально-педагогічним та соціально-економічним вимогам.

У галузі формування освітніх систем існують принципово різні підходи щодо організації мережі сільських навчальних закладів. Перший ґрунтується на принципі концентрації матеріальних і кадрових ресурсів. Він передбачає укрупнення дитячих ясел-садків і шкіл з організацією підвезення вихованців й учнів, збільшення кількості дітей, що охоплені пришкільними інтернатами, створення ресурсних центрів.

Другий напрям удосконалення системи освіти у сільській місцевості базується на принципі кооперації ресурсів. Ідея кооперації ресурсів сільських закладів на базі загальноосвітньої школи є актуальною в сучасних умовах кризового стану соціальної сфери, обмеженості фінансових, кадрових, матеріальних ресурсів. В умовах України вона може бути реалізована шляхом формування освітніх округів та інтеграції загальноосвітніх навчальних закладів з дошкільними, професійно-технічними, позашкільними, культурно-просвітницькими, спортивно-оздоровчими закладами, закладами охорони здоров'я, громадськими організаціями. Ці заходи передбачають розвиток зв'язків між закладами, формування єдиної інфраструктури управління, розподілення матеріально-технічних ресурсів, кадрового потенціалу, інформаційно-методичного забезпечення.

Основними структурними одиницями освітніх округів є опорні та «магнітні» загальноосвітні навчальні заклади. По відношенню до «магнітних» шкіл освітніх округів опорний заклад є ресурсним. Він надає консультативно – методичну допомогу вчителям, проводить факультативні заняття, спецкурси, навчальні заняття, що відповідають його спеціалізації для учнів базової та старшої школи, забезпечує методичною і навчальною літературою «магнітні» школи. Для цього опорні школи повинні мати розвинену матеріально-технічну базу, першочергове фінансове та кадрове забезпечення.

Залежно від території, що обслуговується, складу суб'єктів виділяють такі типи територіальних освітніх округів: шкільний, міжшкільний, районний та міжрегіональний. У сільській місцевості для забезпечення якісної дошкільної, загальної середньої, позашкільної та початкової професійної освіти оптимальним об'єднанням є районний освітній округ, що є суб'єктом гарантій конституційного права громадян на загальну середню освіту.

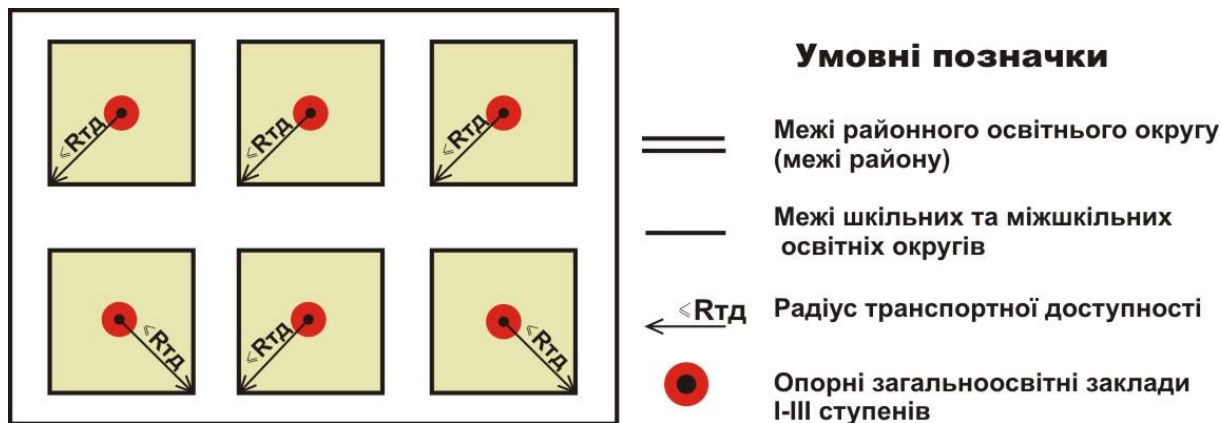

Рисунок 1 – Схема принципової структури районного освітнього округу

Для організації мережі сільських навчально-виховних закладів перспективними типами шкільних будівель є багатофункціональні будівлі, що формуються на основі міжінституціональної інтеграції закладів. Заклади, з якими відбувається інтеграція загальноосвітніх навчальних закладів, повинні відповідати вимогам соціально – педагогічної доцільності, сумісності функціональних процесів, наявністю однакових за призначенням приміщень і умов для створення універсальних просторів, єдності об'ємно – планувальної структури, конструктивних систем, можливості об'єднання площинних споруд. Ефективність застосування багатофункціональних шкіл підтверджена вітчизняним та закордонним досвідом функціонування багатофункціональних сільських громадських будівель.